GENERALINIO ADVOKATO
PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA,
pateikta 2011 m. gruodžio 21 d.[1]

Byla C-336/09 P

Lenkijos Respublika
prieš

Europos Komisiją

„Apeliacinis skundas — Žemės ūkis — Bendras rinkų organizavimas — Pereinamojo laikotarpio priemonės, priimtos atsižvelgiant į naujų valstybių narių įstojimą — Reglamentas (EB) Nr. 60/2004 — Ieškinys dėl panaikinimo — Terminas — Pradžios momentas — Vėlavimas — Naujų valstybių narių teisė pareikšti ieškinį dėl teisės aktų, priimtų laikotarpiu nuo Stojimo sutarties pasirašymo datos iki jos įsigaliojimo datos — Teisės sąjunga — Sąjungos vertybės — Teisinė valstybė — Valstybių narių lygybė prieš Sutartis“

1. Praėjus ketveriems metams nuo 2007 m. spalio 23 d. priimto sprendimo byloje *Lenkija prieš Tarybą* [2] dėl Lenkijos Respublikos ieškinio dėl Europos Sąjungos Tarybos sprendimo panaikinimo, kurį Teisingumo Teismas atmetė dėl esmės neišnagrinėjęs Tarybos pareikšto nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo dėl vėlavimo[3], Teisingumo Teismas turi išnagrinėti apeliacinį skundą, pateiktą dėl nutarties, kuria Europos Sąjungos Bendrasis Teismas (buvęs Pirmosios instancijos teismas) labai panašiomis aplinkybėmis Lenkijos Respublikos pareikštą ieškinį dėl (šį kartą) Europos Komisijos reglamento panaikinimo pripažino nepriimtinu dėl vėlavimo, taigi neišnagrinėjęs bylos esmės[4]. Šiuo apeliaciniu skundu Lenkijos Respublika prašo Teisingumo Teismo išnagrinėti jos argumentus, pateiktus Bendrajam Teismui, kuriais ji siekia įrodyti, kad jos ieškinys negalėjo būti pripažintas nepriimtinu dėl vėlavimo, ir išdėsto aplinkybes, kurias generalinis advokatas L. M. Poiares Maduro išsamiai išnagrinėjo išvadoje dėl bylos, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Komisiją*. Šio sprendimo, kuriam pritariu dėl daugelio aspektų, analizė man suteiks galimybę sutelkti apmąstymus į papildomas perspektyvas.

I – Ginčo aplinkybės, procesas Bendrajame Teisme ir skundžiama nutartis

2. 2009 m. birželio 10 d. Nutartimi *Lenkija prieš Komisiją* (T-258/04)[5] Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas (dabar – Bendrasis Teismas) Lenkijos Respublikos ieškinį dėl 2004 m. sausio 14 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 60/2004 dėl cukraus sektoriui skirtų pereinamojo laikotarpio priemonių, kurios turi būti patvirtintos dėl Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos ir Slovakijos įstojimo[6] 5 straipsnio, 6 straipsnio 1–3 dalių, 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 2 dalies a punkto panaikinimo atmetė kaip nepriimtiną dėl naikinamojo termino.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — C-273/04, Rink. p. I-8925.

3 — 33 punktas.

4 — Tuo pat metu Teisingumo Teismui taip pat buvo pateiktas kitas apeliacinis skundas panašioje Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje *Lenkija prieš Komisiją* (C-335/09 P) dėl sprendimo, priimto Bendrojo Teismo, kuris tokiu pačiu būdu ir dėl tų pačių motyvų kaip iš dalies nepriimtiną atmetė Lenkijos Respublikos ieškinį dėl vėlavimo, pateiktą dėl kito Komisijos reglamento.

5 — Toliau – skundžiama nutartis.

6 — OL L 9, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 42 t., p. 125.

3. Šioje nutartyje Bendrasis Teismas konstatavo, kad Reglamentas Nr. 60/2004 buvo paskelbtas 2004 m. sausio 15 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir kad dėl to terminas ieškiniui dėl jo pareikšti baigėsi 2004 m. balandžio 8 d. Kadangi Lenkijos Respublikos ieškinys Bendrojo Teismo kanceliarijai buvo pateiktas 2004 m. birželio 28 d., Bendrasis Teismas pripažino, kad jis buvo pareikštas pavėluotai [7].

4. Griežtai taikydamas EB 230 straipsnio penktą pastraipą, Bendrasis Teismas priėmė Komisijos pareikštą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą. Jis konstatavo, kad ieškinys dėl Reglamento Nr. 60/2004 buvo pateiktas pasibaigus toje nuostatoje nustatytam dviejų mėnesių terminui, skaičiuojamam nuo jo paskelbimo datos, ir nutarė, kad Lenkijos Respublika dėl naikinamojo termino neteko teisės pareikšti ieškinį [8], nors vėliau taip pat atmetė įvairius Lenkijos Respublikos pateiktus argumentus.

5. Taigi argumentai, susiję su tuo, kad minėtas reglamentas nebuvo paskelbtas dvidešimčia oficialiųjų Europos Sąjungos kalbų [9], kad jis turėjo įsigalioti tik tuo atveju, jei įsigalios Stojimo sutartis [10], ir kad jis buvo skirtas visoms valstybėms narėms, įskaitant būsimas valstybes nares [11], buvo atmesti dėl to, kad jais nebuvo galima paneigti šios išvados.

6. Bendrasis Teismas vėliau siekė įrodyti, kad toks griežtas procesinių terminų taikymas nuo Reglamento Nr. 60/2004 paskelbimo datos nepažeidė Lenkijos Respublikos teisės į veiksmingą teisminę apsaugą [12].

7. Nagrinėdamas ieškinio priimtinumą, Bendrasis Teismas taip pat priminė, kad nuo griežto Bendrijos taisyklių dėl procesinių terminų taikymo galima nukrypti tik susidarius visiškai išskirtinėms aplinkybėms, nenumatytais arba *force majeure* atvejais [13]. Vis dėlto dėl šio aspekto jis nusprendė, kad Lenkijos Respublika nepaaiškino, kuo aptariamos aplinkybės yra išskirtinės jos atžvilgiu, kad būtų galima nukrypti nuo griežto procesinių terminų taikymo principo ir taip pažeisti teisinio saugumo principą.

8. Apeliaciniu skundu Lenkijos Respublika prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą nutartį, priimti galutinį sprendimą dėl ieškinio ir dėl tos priežasties pripažinti jos ieškinį dėl Reglamento Nr. 60/2004 priimtinu ir pritarti jos reikalavimams dėl esmės, pateiktiems pirmojoje instancijoje.

II – Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

9. 2009 m. rugpjūčio 24 d. Lenkijos Respublika pateikė šį apeliacinį skundą Teisingumo Teismo kanceliarijoje. Rašytinėse pastabose ji paprašė, kad jos apeliacinį skundą nagrinėtų didžioji kolegija.

10. Kadangi nė viena šalis nepateikė jokio prašymo šiuo klausimu, Teisingumo Teismas nusprendė nerengti posėdžio.

11. Lenkijos Respublika Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti skundžiamą nutartį,

7 — Skundžiamos nutarties 42–46 punktai.
8 — Skundžiamos nutarties 46, 70 ir 71 punktai.
9 — Skundžiamos nutarties 48–50 punktai.
10 — Skundžiamos nutarties 51 ir 52 punktai.
11 — Skundžiamos nutarties 53–56 punktai.
12 — Skundžiamos nutarties 57–70 punktai.
13 — Skundžiamos nutarties 55 punktas.

— panaikinti Reglamento Nr. 60/2004 5 straipsnį, 6 straipsnio 1–3 dalis, 7 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnio 2 dalies a punktą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

12. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą kaip nepagrįstą,

— priteisti iš Lenkijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

III – Dėl apeliacinio skundo

A – *Lenkijos Respublikos argumentai*

13. Apeliaciniam skundui pagrįsti Lenkijos Respublika pateikia penkis pagrindus, kuriais kritikuoja Bendrojo Teismo atliktą jos ieškinio dėl Reglamento Nr. 60/2004 priimtinumo analizę [14].

14. Pirma, Lenkijos Respublika kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis, nesilaikydamas 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos reglamento Nr. 1, nustatančio kalbas, kurios turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje [15], nusprendė, kad terminas ieškiniui dėl Reglamento Nr. 60/2004 pateikti prasidėjo jo paskelbimo penkiolikos valstybių narių Europos Bendrijos oficialiosiomis kalbomis dieną, taigi prieš jį paskelbiant visomis išplėstos Bendrijos oficialiosiomis kalbomis.

15. Antra, Lenkijos Respublika teigia, kad Bendrasis Teismas suklydo nusprendęs, kad dar net prieš įstodama į Sąjungą ji galėjo veiksmingai pareikšti ieškinį dėl Reglamento Nr. 60/2004 panaikinimo remdamasi ne EB 230 straipsnio antros pastraipos, kurioje, be kita ko, įtvirtinta besąlyginė valstybių narių teisė pareikšti ieškinį, o EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos nuostatomis, t. y. tuo pačiu pagrindu ir sąlygomis, kurie numatyti fiziniams ar juridiniams asmenims. Ji konkrečiai teigia, pirma, kad 2004 m. sausio 15 d., t. y. Reglamento Nr. 60/2004 paskelbimo dieną, juo buvo nustatytos pareigos tik valstybėms narėms, o Lenkijos Respublika tuo metu ja dar nebuvo; tos pareigos buvo nustatytos ateičiai ir taikomos tik nuo Stojimo sutarties faktinės įsigaliojimo datos. Antra, papildomai Lenkijos Respublika teigia mananti, kad paskelbimo dieną ji neatitiko EB 230 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytų konkrečių sąlygų dėl ieškinių priimtinumo.

16. Trečia, Lenkijos Respublika mano, kad jai nesuteikdamas teisės reikalauti atlikti Reglamento Nr. 60/2004 teisėtumo kontrolę, nors tas reglamentas jai buvo skirtas kaip valstybei narei, Bendrasis Teismas pažeidė teisinės bendrijos principą ir jos teisę į veiksmingą teisminę apsaugą. Ji taip pat teigia, kad griežtas nuostatų dėl ieškinių pareiškimo terminų taikymas nelemia atskirų valstybių narių nelygybės, būtent kiek tai susiję su senų ir naujų valstybių narių teismine apsauga.

17. Ketvirta, Lenkijos Respublika teigia, kad jai nesuteikęs teisės kreiptis į teismą dėl Reglamento Nr. 60/2004, kuriuo buvo neteisėtai pakeistos jos stojimo į Sąjungą sąlygos ir pažeista teisių ir pareigų, kylančių iš jos priklausymo Sąjungai, pusiausvyra, Bendrasis Teismas pažeidė solidarumo ir sąžiningumo principus.

18. Galiausiai, penkta, Lenkijos Respublika teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė procedūrą, nes nenagrinėjo argumentų dėl solidarumo ir sąžiningumo principų pažeidimo bei nepakankamai motyvavo skundžiamą nutartį.

14 — Skundžiamos nutarties 40–71 punktai.

15 — OL 1958, 17, p. 385; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 3.

B – *Analizė*

19. Beveik visuose penkiuose Lenkijos Respublikos pateiktuose apeliacinio skundo pagrinduose keliami neginčijamos svarbos klausimai, susiję su ypatingomis ir visada labai svarbiomis laipsniškos Sąjungos plėtros į kitas Europos dalimi esančias valstybes aplinkybėmis. Lenkijos Respublika apeliacinio skundo pagrindus pateikė pirmiau išdėstyta tvarka ir iš esmės tokia tvarka Teisingumo Teismas turėtų juos nagrinėti.

20. Tačiau egzistuoja aiški šių skirtingų pagrindų hierarchija. Konkrečiai kalbant, svarbiausias turėtų būti, mano nuomone, trečiasis pagrindas, nes jame keliami klausimai, susiję su Sąjungos pagrindais ir vertybėmis, ypač su teisinės valstybės vertybe, kuriomis ji grindžiama [16], su teise grindžiamos Sąjungos [17], kurioje institucijų teisės aktams taikomas „įstatymas“, [18] principu ir Sąjungos sandaros principu, kurio esmė yra valstybių narių lygybė prieš Sutartis [19] ir kuris nuo šiol įtrauktas į ESS 4 straipsnio 2 dalį [20]. Vis dėlto reikia pažymėti, kad atliekant šią analizę bus neišvengiamai nagrinėjami antrajame apeliacinio skundo pagrinde, kuriame keliamas klausimas dėl konkrečių EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos nuostatų taikymo „netrukus įstosiančiai“ valstybei narei taikymo, išdėstyti Lenkijos Respublikos argumentai.

21. Prieš pradedant šią dvigubą analizę vis dėlto svarbu priminti, kaip, beje, tai padarė Bendrasis Teismas skundžiamoje nutartyje, Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią, pirma, griežtas Bendrijos teisės normų dėl procesinių terminų taikymas atitinka teisinio saugumo reikalavimą ir būtinybę vengti bet kokios diskriminacijos ar savivalės vykdant teisingumą [21] ir, antra, galima nuo jų nukrypti tik susidarius visiškai išskirtinėms aplinkybėms, nenumatytais arba *force majeure* atvejais, kaip nustatyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 45 straipsnio antroje pastraipoje, arba pateisinamos klaidos atveju [22]. Jei ši byla turėtų būti sprendžiama griežtai taikant EB 230 straipsnio penktos pastraipos nuostatas, akivaizdu, kad ieškinys tokiu atveju tikrai turėtų būti pripažintas nepriimtinu, nesant reikalo gilintis į smulkmenas. Tačiau Lenkijos Respublikos pateiktame trečiame apeliacinio skundo pagrinde iškeltas klausimas, ar labai ypatingomis šios bylos aplinkybėmis Teisingumo Teismas turėtų ar ne atlikti Sąjungos teisės aiškinimo *secundum legem* ar net *praeter legem*, kuris galėtų lemti visiškai kitokį sprendimą.

22. Trečiajame apeliacinio skundo pagrinde Lenkijos Respublika konkrečiau teigia, kad griežtas Sąjungos teisės nuostatų dėl ieškinio pateikimo terminų taikymas neturėtų lemti skirtingos „senų“ ir „naujų“ valstybių narių teisminės apsaugos pripažinimo. Iš valstybių narių negalima atimti teisės remiantis EB 230 straipsnio antra pastraipa, kurioje apibrėžiama valstybių narių teisė kreiptis į teismą ir kuri yra jų prigimtinės teisės į jų ekonominių ir socialinių interesų apsaugą Sąjungos teismuose išraiška, pareikšti

16 — Laikantis ESS 2 straipsnyje vartojamos formuluotės.

17 — Žr., remiantis nuo šiol Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtinta terminija, 2010 m. birželio 29 d. Sprendimą *E ir F* (C-550/09, Rink. p. I-6213, 44 punktas).

18 — Konstitucinė chartija, kurią sudaro Sutartys, laikantis 1986 m. balandžio 23 d. Sprendime *Les Verts prieš Parlamentą* (294/83, Rink. p. 1339, 23 punktas) vartojamo žodžių junginio.

19 — Nors iki Lisabonos sutarties priėmimo Sutartyse nebuvo aiškiai kalbama apie valstybių narių lygybės principą, Teisingumo Teismas vis dėlto pripažino, kad tam tikra prasme Sutartyse jis buvo įtvirtintas. Šiuo klausimu žr. J. Zemanek „The Principle of Equality“ leidinyje C. Kaddous ir A. Auer, *Les principes fondamentaux de la Constitution européenne*, Helbing & Lichtenhahn, LGDJ, 2006, p. 237; K. Lenaerts ir P. Van Nuffel „Advanced Integration and the Principle of Equality of Member States within the European Union“, minėtame C. Kaddous ir A. Auer leidinyje, p. 245, ypač p. 249. Žr. 1973 m. vasario 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (39/72, Rink. p. 101, 24 punktas) ir 1979 m. vasario 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (128/78, Rink. p. 419, 12 punktas). Visiškai kitu aspektu taip pat žr. 1979 m. kovo 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (231/78, Rink. p. 1447, 9 punktas).

20 — Kalbant šiuo klausimu, ši nuostata perimta iš Sutarties dėl Konstitucijos Europai projekto I-5 straipsnio, kuriame įtvirtintas teismų praktikoje suformuluotas principas. Šiuo klausimu žr. J.-C. Piris „The Lisbon Treaty – A Legal and Political Analysis“, Cambridge University Press, 2010, p. 83 ir 84; M. Blanquet „Article I-5“ leidinyje L. Burgorgue-Larsen, A. Levade ir F. Picod (leid.) „Traité établissant une Constitution pour l'Europe“, 1 t., Bruylant, 2007, p. 96.

21 — Žr., be kita ko, 1984 m. liepos 12 d. Sprendimą *Ferriera Valsabbia prieš Komisiją* (209/83, Rink. p. 3089, 14 punktas) ir 1992 m. vasario 5 d. Nutartį *Prancūzija prieš Komisiją* (C-59/91, Rink. p. I-525, 8 punktas), 1998 m. gegužės 7 d. Nutartį *Airija prieš Komisiją* (C-239/97, Rink. p. I-2655, 7–9 punktai), 2002 m. gegužės 17 d. Nutartį *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-406/01, Rink. p. I-4561, 20 punktas) ir 2007 m. lapkričio 8 d. Nutartį *Belgija prieš Komisiją* (C-242/07 P, Rink. p. I-9757, 16 punktas).

22 — Žr., be kita ko, 1979 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Orlandi prieš Komisiją* (117/78, Rink. p. 1613, 10 ir 11 punktai) ir 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bayer prieš Komisiją* (C-195/91 P, Rink. p. I-5619, 26 punktas) bei 2007 m. lapkričio 27 d. Nutartį *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret ir Akar prieš Komisiją* (C-163/07 P, Rink. p. I-10125, 36 punktas), 2010 m. sausio 14 d. Nutartį *SGAE prieš Komisiją* (C-112/09 P, Rink. p. I-351, 20 punktas) ir 2010 m. lapkričio 16 d. Nutartį *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert prieš Komisiją* (C-73/10 P, Rink. p. I-11535, 42 punktas).

ieškinį dėl joms skirto teisės akto. Todėl Sąjungos institucijos negali, pasirinkdamos visoms valstybėms narėms skirto teisės akto paskelbimo datą, iš naujų valstybių narių atimti teisę į teisminę apsaugą. Šiuo klausimu remdamasi generalinio advokato L. M. Poiares Maduro išvados byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Tarybą*, 50 punktu Lenkijos Respublika teigia, kad Bendrasis Teismas, atmetęs jos ieškinį kaip nepriimtiną, akivaizdžiai pažeidė teisinės valstybės ir teisės į veiksmingą teisminę apsaugą principus. Ji papildomai teigia, kad, priešingai, nei Bendrasis Teismas nusprendė skundžiamos nutarties 55 punkte, šioje byloje aptariama situacija yra akivaizdus išskirtinių aplinkybių pavyzdys.

23. Šioje byloje ginčijami antrinės teisės aktai, kuriuos Sąjunga parengė laikotarpiu nuo Stojimo sutarties pasirašymo iki jos įsigaliojimo datos ir priėmė vykdydama to stojimo reikalavimus, todėl tie teisės aktai taikomi naujai valstybei narei ar valstybėms narėms, tos Sutarties signatarėms.

24. Atsakant į tokius Lenkijos Respublikos iškeltus principinius argumentus būtina grįžti šiek tiek atgal, o tai stengiamasi padaryti toliau dėstomuose labai bendruose apmąstymuose.

25. Pirma, reikia pažymėti, kad Sąjunga yra valstybių ir tautų Sąjunga (o tai yra viena iš jos ypatybių, palyginti su kitais tarptautinės teisės subjektais), kuri nuolat kuria teisės aktus, o ta veikla nesibaigia niekada ir yra pasiekusi iki šios dienos nematytą intensyvumą tarptautinėje organizacijoje plačiausia to žodžio prasme. Sąjungos teisės sistema neatsitiktinai labai greitai įgijo jai būdingas savarankiškumo, viršenybės ir veiksmingumo savybes [23].

26. Antra, reikia pažymėti, kad laipsniška Sąjungos, kurią iš pradžių sudarė šešios valstybės narės, plėtra yra ne ypatingas, o priešingai – jos tikslui būdingas reiškinys. Naujos valstybės narės inkorporavimas į Sąjungą šiuo aspektu yra kas kartą vis sudėtingesnis procesas, tiesiogiai susijęs su integracijos intensyvumu ir didėjančiu jos *acquis* [24] turtingumu.

27. Darytina išvada, kad Sąjungos teisės sistema niekada nenustoja veikti ir, konkrečiai kalbant, teisės aktų leidyba negali nutrūkti vykstant plėtros procesui [25]. Būtent dėl šios ypatybės kyla problema dėl laikotarpiu nuo Stojimo sutarčių ir aktų pasirašymo iki jų įsigaliojimo datos Sąjungos priimtų teisės aktų, kurie gali būti priimti dėl plėtros ir kurie dėl tos priežasties skelbiami prieš įstojimą, nors nebūtinai galioja iki to įstojimo datos. Nors pačiose Stojimo sutartyse ir aktuose gali būti iš anksto numatytas [26] tokios teisės aktų leidybos veiklos turinys ir poveikis, vis dėlto yra pakankamai aišku, kad šios galimybės išlieka akivaizdžiai ribotos.

23 — Žr., be kita ko, R. Barents „The Autonomy of Community Law“, Kluwer, 2004; D. Simon „Les fondements de l'autonomie du droit communautaire“ leidinyje „Droit international et droit communautaire – Perspective actuelles, trente-troisième colloque de la société française pour le droit international“, Pedone, 2000, p. 207.

24 — *Acquis* apibrėžtis neegzistuoja, nors jo sąvoka pačiose Sutartyse yra vartojama. Įgaliotųjų atstovų priimtoje ir prie Akto dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų Baigiamojo akto pridėtoje Bendroje deklaracijoje dėl bendros užsienio ir saugumo politikos (OL C 241, 1994, p. 21 ir OL L 1, 1995, p. 1) Bendrijos *acquis* vis dėlto apibrėžiamas kaip „su Sąjunga [bei jos institucine sistema] siejamos teisės ir įsipareigojimai“.

25 — Tai pakankamai specifinė problema, kiek tai susiję su Sutarčių teise, kuri visų pirma labai skiriasi nuo plačiau paplitusios laikino Sutarčių taikymo teisės. Šiuo klausimu žr. SESV 218 straipsnio 5 dalį (buvusi EB 300 straipsnio 2 dalis), kurioje numatyta, kad Taryba, remdamasi derybininko pasiūlymu, gali priimti sprendimą laikinai taikyti Sutartį jai dar neįsigaliojus. Šia tema žr., pavyzdžiui, A. Geslin „La mise en application provisoire des traités“, Pedone, 2005; D. Verwey „The european Community, the European Union and the International Law of Treaties“, TMC Aser Press, 2004, p. 124; D. Mathy „Commentaires de l'article 24 des conventions de Vienne de 1969 et 1986“ leidinyje O. Corten ir P. Klein „La Convention de Vienne sur le droit des traités“, Bruylant, 2006, 1 t., p. 1045; R. Lefeber „The provisional Application of Treaties“ leidinyje J. Klabbers ir R. Lefeber „Essays on the Law of Treaties – A Collection of Essays in Honour of Bert Vierdag“, Nijhoff, 1998, p. 81; ir D. Vignes „Une notion ambiguë: la mise en application provisoire des traités“, AFDI, 1972, p. 181.

26 — Ši galimybė nėra reta Sąjungos teisėje. Tokias nuostatas, kokios išdėstytos 2004 m. Stojimo sutarties, kuria būtent grindžiamas Reglamentas Nr. 60/2004, 2 straipsnio 3 dalyje, jau buvo galima aptikti 1994 m. Stojimo sutartyje (Austrijos Respublika, Suomijos Respublika, Švedijos Karalystė) (2 straipsnio 3 dalis) ir 1985 m. Stojimo sutartyje (Ispanijos Karalystė ir Portugalijos Respublika) (2 straipsnio 3 dalis). 2005 m. Stojimo sutartyje (Bulgarijos Respublika ir Rumunija) (4 straipsnio 3 dalis) taip pat yra tokios nuostatos. Taip pat žr. 1985 m. birželio 11 d. Europos Bendrijų Tarybos sprendimą dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos stojimo į Europos anglies ir plieno bendriją (OL L 302, 1985, p. 5). Tačiau 1972 m. Stojimo sutartyje (Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė) ir 1979 m. Stojimo sutartyje (Graikijos Respublika) tokių nuostatų nėra. Pernelyg nesigilinant reikia priminti, kad Teisingumo Teismas taip pat turėjo priimti sprendimus dėl mechanizmų, kurie, nors ir buvo kitokie, vis dėlto kėlė tokių pačių rūpesčių. Konkrečiai žr. 1997 m. spalio 2 d. Sprendimą *Parlamentas prieš Tarybą* (C-259/95, Rink. p. I-5303). Todėl tokios nuostatos pasireiškia kaip Sąjungos institucijų sukauptos turtingos Stojimo sutarčių rengimo ir įgyvendinimo praktikos rezultatas, neatsižvelgiant į priežastis, dėl kurių tos nuostatos įtrauktos į Stojimo sutartis. Jų pagrindinis tikslas – suteikti galimybę Sąjungos institucijoms priimti dėl stojimo reikalingas priemones, kurių sąrašas yra baigtinis, tačiau kurios negalėjo būti priimtos prieš pasirašant Stojimo sutartį ir jos aktus, ir taip integruoti Bendrijos *acquis*.

28. Dėl šio reiškinio tenka susidurti su Sąjungos antrine teise, kuri taikoma tiek senoms, tiek naujoms valstybėms narėms, nors pastarosios „nedalyvavo“ ją rengiant [27].

29. Tokiomis nuostatomis, kaip antai Stojimo sutarties 2 straipsnio 3 dalies nuostatos, Sąjungos institucijoms suteikti įgaliojimai priimti antrinės teisės aktus laikotarpiu nuo minėtos sutarties pasirašymo iki jos įsigaliojimo datos sukuria nevienodą požiūrį į dvi valstybių narių grupes, iš kurių pirmąją sudaro minėtų aktų priėmimo dieną narėmis jau esančios valstybės, dalyvavusios juos rengiant, o antroji sudaryta iš narėmis dar nesančių valstybių, kurios negalėjo dalyvauti juos rengiant [28].

30. Dėl šio aspekto svarbu pažymėti, kad nuo šiol teisinės valstybės vertybe esanti teise grindžiamos Sąjungos idėja reikalauja ne tik laikytis pagrindinių teisių ir institucijoms taikyti jų teisės aktų suderinamumo su konstitucine chartija, kurią sudaro Sutartys, kontrolę [29] bei bendruosius teisės principus [30], bet ir demokratiškai kurti antrinę Sąjungos teisę, o tam reikia, kad visos valstybės narės dalyvautų lygiomis teisėmis [31] arba tiesiogiai per Europos Parlamento narius ar per valstybių narių atstovus Europos Vadovų Taryboje ar Taryboje [32], arba netiesiogiai – deleguodama Tarybos kompetencijas [33] ar nuo šiol – Parlamento ir Tarybos kompetencijas [34].

31. Vis dėlto svarbu pažymėti, kad būsimų valstybių narių nedalyvavimas rengiant tokiomis ypatingomis aplinkybėmis priimtus teisės aktus iš tikrųjų gali, kaip ir šiuo atveju, būti įteisintas pirminėje teisėje, šiuo atveju Stojimo sutartyje ir (arba) aktuose [35]. Stojimo sutartyse ir aktuose iš tikrųjų puikiausiai gali būti numatytas visoms, senoms ir naujoms, valstybėms narėms skirtos taikyti teisės kūrimas, net jeigu naujosios negali „dalyvauti“ ją kuriant, nes jos jai pritaria pasirašydamos ir vėliau ratifikuodamos minėtas sutartis ir aktus.

27 — Pirmoji taip sukurtos antrinės teisės savybė yra ta, kad naujos valstybės narės negali „dalyvauti“ ją rengiant, nors jos yra pagrindinės tos teisės adresatės. Tiesa, Stojimo aktuose visada buvo rūpestingai nustatoma speciali tam tikrų sprendimų ir kitų priemonių, kurias reikėjo priimti laikotarpiu iki įstojimo, tvarka. Tačiau tokios tvarkos, kuria valstybėms kandidatėms stoti į Europos Sąjungą iš esmės suteikiama paprasčiausia teisė, kad su jomis būtų konsultuojamasi, egzistavimas nereiškia, kad jos „dalyvauja“ priimant priemones, kurios, be to, formaliai nepripažįstamos Bendrijos *acquis* dalimi. Šiuo klausimu žr. „Informavimo apie tam tikrų sprendimų ir kitų priemonių, kurių reikės imtis iki įstojimo, priėmimą ir konsultavimosi dėl jų tvarką“, pridėtą prie 2003 m. Stojimo aktų (OL L 236, 2003, p. 987).

28 — Dėl šio aspekto galima atkreipti dėmesį, jog 2009 m. birželio 10 d. Sprendime *Lenkija prieš Komisiją* (T-257/04, Rink. p. II-1545, 235 punktas) Bendrasis Teismas konstatavo, kad, priimant 2003 m. lapkričio 10 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1972/2003 dėl prekybai žemės ūkio produktais skirtų pereinamojo laikotarpio priemonių, kurios turi būti patvirtintos dėl Čekijos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos ir Slovakijos įstojimo (OL L 293, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 474), Lenkijos Respublika dalyvavo tik stebėtojos statusu.

29 — Laikantis vieno iš Bendrijos, vėliau – Sąjungos, teisės kriterijų, kurį Teisingumo Teismas nuolat primena nuo minėto Sprendimo *Les Verts prieš Parlamentą* priėmimo (23 punktas). Taip pat žr. 2003 m. liepos 10 d. Sprendimą *Komisija prieš EIB* (C-15/00, Rink. p. I-7281, 75 punktas), 2007 m. sausio 18 d. Sprendimą *PKK ir KNK prieš Tarybą* (C-229/05 P, Rink. p. I-439, 109 punktas), 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą *Kadi ir Al Barakaat International Foundation prieš Tarybą ir Komisiją* (C-402/05 P ir C-415/05 P, Rink. p. I-6351, 281 punktas) ir minėtą Sprendimą *E ir F* (24 punktas).

30 — Žr., be kita ko, 2002 m. liepos 25 d. Sprendimą *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (C-50/00 P, Rink. p. I-6677, 38 punktas) ir 2006 m. spalio 5 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-232/05, Rink. p. I-10071, 57 punktas).

31 — SESV 4 straipsnio 2 dalis.

32 — Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato M. Poiares Maduro išvados byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-411/06, Rink. p. I-7585), 6 punktą ir 5 išnašą.

33 — Remiantis EB 202 straipsniu. Šiuo aspektu pakanka padaryti nuorodą į teisės aktą, reglamentavusį komitologiją: 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimas 1999/468/EB, nustatantis Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką (OL L 184, p. 23, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 124). Taip pat žr. Europos Parlamento ir Komisijos susitarimą dėl Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, iš dalies pakeisto Sprendimu 2006/512/EB, įgyvendinimo taisyklių (OL C 143, 2008, p. 1 ir klaidų ištaisymą OL C 154, p. 24). Žr., be kita ko, J.-C. Piris „La comitologie: vers l'épilogue d'une longue saga“ leidinyje „Chemins d'Europe – Mélanges en l'honneur de Jean-Paul Jacqué“, Dalloz, 2010, p. 547; J.-P. Jacqué „L'éternel retour – Réflexions sur la comitologie“ leidinyje „Mélanges en hommage à Jean-Victor Louis“, ULB leidykla, 2003, p. 211; ir K. Lenaerts ir A. Verhoeven „Towards a Legal Framework for Executive Rule-Making in the EU? The Contribution of the New Comitology Decision“, CMLR, 2000, p. 645.

34 — Reikia pažymėti, kad SESV 291 straipsniu buvo pakeistas Komisijos naudojimasis jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais. Šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, p. 13), kuriuo panaikintas Sprendimas 1999/468. Žr. P. Craig „Delegated Acts – Implementing acts and the new Comitology Regulation“, European Law Review, 2011, Nr. 5, p. 671; ir A. Edenharter „Die Komitologie nach dem Vertrag von Lissabon: Verschiebung der Einflussmöglichkeiten zugunsten der EU-Kommission?“ Die öffentliche Verwaltung, 2011, p. 645.

35 — Reikia paprasčiausia priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog Stojimo akto protokolai ir priedai yra pirminės teisės nuostatos, kurios, jei Stojimo akte nenumatyta kitaip, gali būti laikinai netaikomos, pakeistos ar panaikintos tik pagal Steigimo sutarčių peržiūros taisykles (žr. 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Austrija prieš Tarybą*, C-445/00, Rink. p. I-8549, 62 punktą). Bendrasis Teismas savo ruožtu yra nusprendęs, kad Stojimo akto nuostata gali būti laikoma teisiniu pagrindu priimti teisėkūros priemones (žr. 2002 m. rugsėjo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Alpharma prieš Tarybą*, T-70/99, Rink. p. II-3495, 106 ir 107 punktus).

32. Šiai paskutinei ypatybei galima lengvai pritarti, nes ji kyla iš „daikto prigimties“ [36]. Tačiau paaiškinti, kodėl nėra teisinių būdų, kaip naujos valstybės narės galėtų reikalauti atlikti tokiomis aplinkybėmis priimtų teisės aktų teisminę kontrolę, yra gerokai sudėtingesnė užduotis.

33. Akivaizdu, kad „netrukus įstosiančios“ valstybės narės negali jokiais būdais prisidėti prie Sąjungos teisės kūrimo būtent per savo atstovus Taryboje, kol jos iš tikrųjų nėra Sąjungos narės.

34. Tačiau šioje byloje nagrinėjama nelygybė prieš Sutartis kyla ne dėl to, ji atsiranda todėl, kad naujos valstybės narės negali tokiomis pačiomis sąlygomis kaip senosios valstybės narės pasinaudoti tokiomis aplinkybėmis priimtų teisės aktų užginčijimo būdais visais atvejais, kai tą dieną, kai jos faktiškai tampa valstybėmis narėmis, terminas ieškiniui dėl jų pareikšti būna pasibaigęs vien dėl jų paskelbimo datos [37].

35. Dėl šio aspekto reikia remtis ESS 4 straipsnio 2 dalyje nuo šiol įtvirtintu principu, kad „Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis“, o tai bet kuriuo atveju užkerta kelią nepagrįstai valstybių narių nelygybei [38]. Tačiau nelengva pagrįsti nelygybę, nes valstybė, privalanti laikytis teisės akto kaip ir bet kuri kita valstybė narė, gali tik paprasčiausia priimti tą aktą, o jokių kitų veiksmų imtis negali.

36. Tokioje situacijoje, kuri nagrinėjama šioje byloje, senos valstybės narės iš tikrųjų vienaip ar kitaip „dalyvavo“ rengiant tokiomis aplinkybėmis priimtus teisės aktus ir jos savaime gali, remdamosi EB 230 straipsnio antra pastraipa, kaip privilegijuotosios ieškovės tiesiogiai kreiptis į teismą dėl tokių teisės aktų, laikydamosi EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje nustatytų terminų. Tačiau naujos valstybės narės, kurios tikrai „nedalyvavo“ rengiant tuos teisės aktus, neturi jokios galimybės savaime kreiptis į teismą dėl tokių teisės aktų. Tokiomis aplinkybėmis priimtiems ir taikomiems teisės aktams apibūdinti kadaise buvo vartojamas terminas „oukase“. Teisės aktas, kuriam reikia paprasčiausia paklusti, turi būti laikomas struktūriškai svetimu teise grindžiamos Sąjungos idėjai. Jei, kalbant apskritai, negalima užtikrinti, kad rengiant teisės aktą dalyvautų visos valstybės narės, kurioms jis skirtas, pirminė teise grindžiamos Sąjungos idėja draudžia atmesti bet kokią teisinės priemonės prieš tokį teisės aktą galimybę.

37. Tiesą pasakius, iš principo nesunku sutikti, kad Stojimo sutartyse ir aktuose gali būti aiškiai nustatytos specialios nuostatos dėl teisės pareikšti ieškinį ar net (su tam tikrais apribojimais) minėtos teisės ribojimai.

38. Tačiau teise grindžiamos Sąjungos idėja reiškia, kad negalima, bent jau nesant aiškios pirminės teisės nuostatos, iš naujų valstybių narių, kurioms skirti teisės aktai buvo priimti laikotarpiu nuo jų stojimą įtvirtinančių sutarčių ir aktų pasirašymo iki jų įsigaliojimo datos, atimti teisės pareikšti ieškinį. Pagal ją reikalaujama, kad minėtos valstybės narės, įgijusios tokį statusą ir nuo to momento kai jį įgyja, turėtų galimybę per protingą terminą užginčyti išplėstai Sąjungai taikomą antrinę teisę, kurią rengiant jos negalėjo prisidėti.

39. Be to, jos privalo turėti tokią galimybę kaip valstybės narės, o ne kaip paprasti juridiniai asmenys [39] ar trečiosios valstybės.

36 — Kaip mėgdavo sakyti Bredos baronas (Š. de Monteskjė „Apie įstatymų dvasią“, 1748).

37 — Kadangi teisė pareikšti ieškinį priklauso nuo nereikšmingos aplinkybės, t. y. teisės akto paskelbimo datos, galimybė ja pasinaudoti priklauso nuo atsitiktinumo.

38 — Reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra atmetęs naujos valstybės narės pasiūlytą Stojimo akto nuostatų aiškinimą kaip „lemiantį nepriimtinas pasekmes valstybių narių lygybei dėl tam tikrų esminių bendros rinkos veikimo taisyklių“ (žr. minėto 1979 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 9 punktą).

39 — Kaip nusprendė Teisingumo Teismas dėl Parlamento teisės pareikšti ieškinį, EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos „sistema“ yra „nepritaikyta“ valstybės narės ieškiniui dėl panaikinimo (žr. 1990 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Komisiją*, C-70/88, Rink. p. I-2041, 14 punktą).

40. Pirma, aptariamais teisės aktais joms daromas poveikis kaip „netrukus įstosiančioms“ valstybėms narėms, o ne kaip juridiniams asmenims ar trečiosioms valstybėms, ir būtent todėl tie teisės aktai joms taikomi kaip valstybėms narėms su sąlyga, kad jos tikrai taps valstybės narės [40]. Šių teisės aktų nuostatos teisiškai joms taikomos kaip valstybėms narėms, todėl jos privalo turėti galimybę kaip valstybės narės pasinaudoti teise pareikšti ieškinį.

41. Be to, antra, minėtos naujos valstybės narės privalo turėti teisę lygiomis galimybėmis su senomis valstybėmis narėmis pareikšti ieškinį pagal EB 230 straipsnį tokiomis pačiomis sąlygomis kaip kitos valstybės narės, t. y. tokiomis sąlygomis, kokiomis pastarosios naudojasi kaip „dalyvavusios“ kuriant šią teisę. Šiuo atveju reikia atsižvelgti į tai, kad valstybės narės [41], kaip ir Parlamentas [42], Taryba bei Komisija [43], neatsitiktinai turi doktrinoje įtvirtintą „privilegijuotųjų“ ieškovų statusą.

42. Todėl EB 230 straipsnio aiškinimas, kuriuo remiantis Lenkijos Respublikos ieškinys dėl Reglamento Nr. 60/2004 turi būti pripažintas nepriimtinu tik dėl to, kad jis pareikštas pasibaigus dviejų mėnesių terminui nuo jo paskelbimo, turi būti laikomas prieštaraujančiu teisinės valstybės vertybei ir valstybių narių lygybės prieš Sutartis principui [44].

43. Todėl reikia pritarti Lenkijos Respublikos argumentams, išdėstytiems apeliacinio skundo antrajame ir trečiajame pagrinduose ir, nesant reikalo nagrinėti kitų pagrindų, panaikinti skundžiamą nutartį.

44. Tad lieka išnagrinėti pakankamai svarbų klausimą dėl galimų Teisingumo Teismo sprendimų, kaip ištaisyti pažeidimą, kurį teisinės valstybės vertybei ir valstybių narių lygybės prieš Sutartis principui bei valstybės narės privilegijuotajai teisei pareikšti ieškinį tokiu atveju kaip šioje byloje gali padaryti Sutarčių aiškinimas taip, kad naujai valstybei narei nesuteikiama teisė pareikšti ieškinį dėl laikotarpiu nuo tos valstybės stojimą įtvirtinančios sutarties ir akto pasirašymo iki jų įsigaliojimo priimtų teisės aktų.

45. Remiantis generalinio advokato L. M. Poiares Maduro išvada byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Tarybą* [45], galimi du sprendimo būdai, pirmasis – *praeter legem*, o antrasis – *secundum legem*.

46. Pripažindamas, kad Teisingumo Teismas gali pasirinkti pirmąjį būdą, kaip siūloma generalinio advokato L. M. Poiares Maduro išvadoje byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Tarybą* [46], aš vis dėlto būčiau linkęs taikyti antrąjį būdą, pagal kurį aiškinimas grindžiamas Sutarčių esme ir sandara, atsižvelgiant į sprendimus, kuriuose Teisingumo Teismas įtvirtino teisę pareikšti ieškinį prieš Parlamentą [47], o vėliau Parlamento teisę pareikšti ieškinį [48].

40 — Dėl šio klausimo pagal analogiją žr. 2000 m. gruodžio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Eurostock* (C-477/98, Rink. p. I-10695, 58 punktas) ir 2011 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Denkavit Nederland ir kt.* (C-346/09, Rink. p. I-5517, 65 ir 66 punktai).

41 — Žr., be kita ko, 1979 m. liepos 12 d. Sprendimą *Italija prieš Tarybą* (166/78, Rink. p. 2575, 5 ir 6 punktai) ir 1988 m. vasario 23 d. Sprendimą *Jungtinė Karalystė prieš Tarybą* (131/86, Rink. p. 905, 6 punktas).

42 — Nuo Nicos sutarties įsigaliojimo.

43 — Žr., be kita ko, 1987 m. kovo 26 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (45/86, Rink. p. 1493, 3 punktas) ir 2003 m. sausio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-378/00, Rink. p. I-937, 28 punktas).

44 — Šiuo klausimu reikia pridurti, kad teisė pareikšti ieškinį, kuri turi būti suteikta naujai valstybei narei tokioje situacijoje, kaip antai Lenkijos Respublikos situacija Reglamento Nr. 60/2004 atžvilgiu, negali būti vertinama remiantis 2007 m. spalio 18 d. Sprendimu *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-299/05, Rink. p. I-8695, 29 ir 30 punktai), kurį Bendrasis Teismas pritaikė minėtame Sprendime *Lenkija prieš Komisiją* (69–73 punktai), skundžiamame minėtoje byloje *Lenkija prieš Komisiją* (C-335/09 P). Tokia teisė pareikšti ieškinį iš tikrųjų negali priklausyti nuo institucijų padarytų galimų neišvengiamai nereikšmingų pakeitimų teisės aktuose.

45 — 54–60 punktai.

46 — Žr. 59 punktą. Kadangi naujai valstybei narei Bendrijos teisės aktas taikomas tik su sąlyga ir nuo Stojimo sutarties bei akto įsigaliojimo datos, EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje nustatytas terminas ieškiniui pareikšti negali būti pradėtas skaičiuoti prieš jų įsigaliojimą.

47 — Minėtas Sprendimas *Les Verts prieš Parlamentą* (23–26 punktai).

48 — Minėtas 1990 m. gegužės 22 d. Sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą* (11–27 punktai).

47. Reikia priminti, kad minėtame Sprendime *Les Verts prieš Parlamentą* Teisingumo Teismas nagrinėjo klausimą, ar pagal EEB sutarties 173 straipsnį[49] gali būti pareikštas ieškinys dėl Parlamento priimtų teisės aktų panaikinimo, nepaisant to, kad tuo metu minėtoje nuostatoje buvo nurodyti tik Tarybos ir Komisijos teisės aktai.

48. Remdamasis teise grindžiamos Bendrijos idėja, o Sutartis laikydamas „konstitucine chartija“, Teisingumo Teismas nusprendė, kad EEB sutarties 173 straipsnio aiškinimas taip, kad pagal Sutartį priimtų Parlamento teisės aktų neįtraukimas į teisės aktų, dėl kurių galima pareikšti ieškinį, sąrašą lemtų rezultatą, kuris prieštarautų EEB sutarties 164 straipsnyje[50] išdėstytai Sutarties esmei ir sandarai, nes, be kita ko, tokiais teisės aktais gali būti pasikėsinta į valstybių narių ar kitų institucijų kompetencijas arba peržengtos jų autorių kompetencijos ribos, nesant galimybės tuos teisės aktus pateikti teismo kontrolei. Šiuo klausimu laikydamasis generalinio advokato G. F. Mancini[51] išvados, jis nusprendė, kad ieškiniai dėl Parlamento priimtų teisės aktų panaikinimo yra priimtini, jei skirti daryti poveikį tretiesiems asmenims.

49. Taip pat, kaip priminė ir generalinis advokatas L. M. Poiares Maduro išvados byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Tarybą* [52], 27 punkte, nepaisant to, kad Parlamentas neturėjo teisės pareikšti ieškinį dėl panaikinimo pagal EEB sutarties 173 straipsnį arba EAPB sutarties 146 straipsnį, Teisingumo Teismas, atsižvelgęs į tai, kad vadovaudamasis EEB sutarties 164 straipsniu jam pavesta misija užtikrinti Sutartimi sukurtos institucinės pusiausvyros išlaikymą ir dėl to užtikrinti Parlamento prerogatyvų laikymosi teisminę kontrolę, su tam tikromis išlygomis[53] pripažino priimtinais šios institucijos pareikštus ieškinius dėl Tarybos ar Komisijos priimtų teisės aktų panaikinimo ir taip išplėtė ankstesnę Teisingumo Teismo praktiką[54]. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad „procedūros spraga“, atsiradusi dėl nuostatos, kuria Parlamentui suteikiama teisė pareikšti ieškinį, nebuvimo, negalėjo „būti viršesnė už pagrindinį interesą, susijusį su šios institucinės pusiausvyros išsaugojimu ir laikymusi“[55].

50. Taigi Teisingumo Teismas vienu ir kitu atveju Sutartis buvo linkęs aiškinti *praeter legem*, antraip nebuvo įmanoma užtikrinti, pirmuoju atveju, esminės teisės sąjungos sudedamosios dalies, t. y. teisės į veiksmingą teisminę apsaugą, kuri taikoma visiems asmenims dėl Parlamento teisės aktų, kurie tiems asmenims turi teisinių padarinių, ir, antruoju atveju, Parlamento teisės pareikšti ieškinį dėl kitų institucijų teisės aktų, kuriais pažeidžiamos jo prerogatyvos ir institucinė pusiausvyra.

51. Reikia pridurti, kad aiškinimas *praeter legem* turi būti taikomas tais atvejais, kai tai yra vienintelis tinkamas atsakymas į Sutartyse nereglamentuotą klausimą, kuriuo iš esmės ginčijama viena iš ESS 2 straipsnyje išvardytų Sąjungos vertybių[56].

52. Remiantis valstybių narių lygybės prieš Sutartis principu ir teisinės valstybės vertybe, naujoms valstybėms narėms reikia suteikti teisę pareikšti ieškinį dėl šioje byloje aptariamomis aplinkybėmis priimtų Sąjungos institucijų teisės aktų. Atsižvelgiant į teisinių situacijų saugumo reikalavimus, nuo Stojimo sutarties įsigaliojimo datos šiai teisei pareikšti ieškinį, nesant kitos konkrečios nuostatos ir pagal analogiją su EB 230 straipsnio penktos pastraipos nuostatomis, turi būti taikomas pastarojoje nuostatoje nustatytas terminas.

49 — Buvęs EB 230 straipsnis, dabar – SESV 263 straipsnis.

50 — Buvęs EB 220 straipsnis, dabar ši nuostata perkelta į ESS 19 straipsnį.

51 — Žr. išvados byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Les Verts prieš Parlamentą*, 6 ir 7 punktus.

52 — 55 punktas.

53 — Ieškinys buvo priimtinas tik tuo atveju, jeigu juo siekta tik apsaugoti Parlamento prerogatyvas ir jeigu jis buvo grindžiamas tik su jų pažeidimu susijusiais pagrindais.

54 — Iš tiesų 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendime *Parlamentas prieš Tarybą* (302/87, Rink. p. 5615, 26–28 punktai) Teisingumo Teismas konstatavo, kad, priešingai, nei teigė generalinis advokatas M. Darmon, remiantis tuo metu taikytais teisės aktais buvo neįmanoma pripažinti Parlamento teisės pareikšti ieškinį.

55 — Minėto 1990 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Komisiją* 26 punktas.

56 — V. Constantinesco „The ECJ as a Law-Maker: praeter aut contra legem“, leidinyje D. O'Keefe (leid.) „Judicial Review in European Union Law – Liber Amicorum in Honour of Lord Slynn of Hadley“, Kluwer Law International, 2000, p. 73.

IV – Dėl ieškinio dėl Reglamento Nr. 60/2004

53. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, jei apeliacinis skundas pagrįstas, Teisingumo Teismas gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą.

54. Nors Teisingumo Teismas turi reikiamos informacijos, kad galėtų priimti galutinį sprendimą dėl per procesą Bendrajame Teisme Komisijos pareikšto nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo[57], to negalima pasakyti apie Lenkijos Respublikos ieškinio nagrinėjimą iš esmės.

55. Remiantis išdėstytais argumentais darytina išvada, kad Lenkijos Respublikos ieškinys, kurį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2004 m. birželio 28 d., nėra pavėluotas, kad dėl tos priežasties Komisijos pateiktas nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas, kuriame ji rėmėsi tik naikinamuoju terminu, turi būti atmestas, todėl Lenkijos Respublikos ieškinys turi būti pripažintas priimtinu.

56. Be to, Lenkijos Respublika prašo, kad Teisingumo Teismas, remdamasis Teisingumo Teismo statuto 61 straipsniu, priimtų galutinį sprendimą dėl ieškinio dėl Reglamento Nr. 60/2004 esmės ir formaliai prašo panaikinti to reglamento 5 straipsnį, 6 straipsnio 1–3 dalis, 7 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnio 2 dalies a punktą. Ji mano, kad šioje bylos stadijoje galima priimti galutinį sprendimą ir tuo tikslu remiasi šioje byloje pateiktų kaltinimų sutapimu su byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Lenkija prieš Komisiją*, pateiktais kaltinimais. Ji taip pat pabrėžia, kad palieka visus pirmojoje instancijoje pateiktame ieškinyje ir dublike šiuo klausimu nurodytus pagrindus.

57. Kadangi Bendrasis Teismas atmetė kaip nepriimtiną visą ieškinį dėl Reglamento Nr. 60/2004 ir nenagrinėjo Lenkijos Respublikos išdėstytų pagrindų[58], ši byla turi būti grąžinta Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl Lenkijos Respublikos reikalavimų, susijusių su Reglamento Nr. 60/2004[59] panaikinimu.

V – Išvada

58. Todėl Teisingumo Teismui siūlau nuspręsti:

„1. Panaikinti 2009 m. birželio 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Lenkija prieš Komisiją* (T-258/04).

2. Atmesti Europos Sąjungos Bendrajame Teisme Europos Komisijos pareikštą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą.

3. Grąžinti bylą Europos Sąjungos Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl Lenkijos Respublikos reikalavimų, susijusių su 2004 m. sausio 14 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 60/2004 dėl cukraus sektoriui skirtų pereinamojo laikotarpio priemonių, kurios turi būti patvirtintos dėl Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos ir Slovakijos įstojimo, 5 straipsnio, 6 straipsnio 1–3 dalių, 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 2 dalies a punkto panaikinimu.

4. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.“

57 — Žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Pitsiorlas prieš Tarybą ir BCE* (C-193/01 P, Rink. p. I-4837, 32 punktas), 2008 m. liepos 17 d. Sprendimą *Athinaïki Techniki prieš Komisiją* (C-521/06 P, Rink. p. I-5829, 66 punktas), 2009 m. liepos 9 d. Sprendimą *3F prieš Komisiją* (C-319/07 P, Rink. p. I-5963, 99 punktas) ir 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *NDSHT prieš Komisiją* (C-322/09 P, Rink. p. I-11911, 65 ir 66 punktai).

58 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, 2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Athinaïki Techniki prieš Komisiją* (C-362/09 P, Rink. p. I-13275, 79 punktas), 2011 m. liepos 21 d. Sprendimą *Švedija prieš MyTravel ir Komisiją* (C-506/08 P, Rink. p. I-6237, 126 punktas) ir 2011 m. spalio 13 d. Sprendimą *Deutsche Post ir Vokietija prieš Komisiją* (C-463/10 P ir C-475/10 P, Rink. p. I-9639, 81 ir 82 punktai).

59 — Šios išvados negali pakeisti aplinkybė, kad Bendrasis Teismas jau yra priėmęs sprendimą dėl Reglamento Nr. 60/2004 galiojimo, kai nagrinėjo nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą kitoje byloje (šiuo atveju 2009 m. spalio 2 d. Sprendime *Kipras prieš Komisiją* (T-300/05 ir T-316/05, 43–153 punktai)), nepaisant to, kad tam tikri pagrindai ir iškelti argumentai yra panašūs.